

PRZEGŁĄD PEDAGOGICZNY SPRAWY TOWARZYSTWA

NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH
WYCHODZĄ W KAŻDĄ SOBOTĘ.

Nr 24/II. Warszawa, 2 września 1922 r. R. XLI (6)

Prenumerata miesięczna Mk. 180. Cena jednego numeru Mk. 60. Członkowie T. N. S. W. otrzymują „Przegląd Pedagogiczny” bezpłatnie.	TREŚĆ: Odezwa Zarządu Głównego T. N. S. W. Kongres międzynarodowy Na marginesie preliminarza budżetowego W sprawie godzin nadliczbowych Powitanie Kuratora w Białymstoku Kronika Towarzystwa Z tygodnia Konkurs Z ruchu wydawniczego	OGŁOSZENIA: $\frac{1}{1}$ str. Mk 60.000 $\frac{1}{2}$ str. Mk 30.000 $\frac{1}{4}$ str. Mk 15.000 Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Bracka 18 Tel. 76-60. R-k w P.K.O. 2078
---	--	---

ODEZWA ZARZĄDU GŁÓWNEGO T. N. S. W.

W myśl zasady, że Sejm pracować będzie tem pożyteczniej, im więcej będzie miał ludzi inteligentnych, Zarząd Główny T. N. S. W. wzywa gorąco wszystkich swych członków i ogół nauczycielstwa:

- 1) aby, o ile są członkami czy sympatykami tych czy innych ugrupowań politycznych, starali się energicznie o postawienie swych kandydatów na listy wyborcze;*
- 2) aby nie uchylali się od udziału czynnego w akcji przedwyborczej zarówno w miastach jak i po wsiach, dążąc do tego, aby sprawy oświatowe były wysuwane na plan pierwszy potrzeb państwowych i społecznych.*

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Przewodniczący:

Paweł Sosnowski

Sekretarz:

Kazimierz Pluciński

KONGRES MIĘDZYNARODOWY

IV Kongres Międzynarodowy Nauczycieli Szkół Średnich odbył się w r. b. w Luksemburgu w dn. 1—5 sierpnia. W Kongresie brali udział delegaci Towarzystw Nauczycielskich Ameryki, Anglii, Belgji, Czecho-Słowacji, Finlandji, Francji, Hiszpanji, Holandji, Jugosławji, Luksemburga, Norwegji, Polski, Rumunji i Włoch oraz delegaci Ministerstw Oświecenia: Francji pp. Garreau, szef gabinetu ministra, Petit-Dutaillis, szef szkolnictwa średniego; Belgji — p. Sosset; Włoch — p. Vittore Allemanni; Hiszpanji — p. Pablo Ganz; Holandji — p. Coops; Norwegji — p. Refsdal; Finlandji — p. Nyström, Jugosławji — p. Żywanowicz; Luksemburga — p. Wagner.

Przedmiotem obrad Kongresu były: koedukacja, szkolnictwo żeńskie, uprawnienia uczniów gimnazjów klasycznych i realnych, zrównanie stopni uniwersyteckich, korespondencja międzyszkolna uczniów, stosunek rodziny do szkoły, obrona praw i stanowiska nauczycieli w komisji przy Lidze Narodów.

Koedukacja, jako system wychowawczy, nietylko nie jest praktykowana na Zachodzie (Francja, Hiszpanja, Włochy i Belgja), lecz nawet dość trudno przekonać kolegów z tych krajów o dobrych wynikach koedukacji tam, gdzie ją stosowano. To też, wyraziwszy opinię, że koedukacja (współwychowanie) może być stosowana jedynie w krajach, gdzie warunki na to pozwalają, zajęto się sprawą współnauczania (coinstruction), sprawą palącą zwłaszcza we Francji i Belgji, gdzie zrównanie w prawach uczennic szkół żeńskich z uczniami szkół męskich natrafia na poważne trudności. W wielu miejscowościach brak szkół żeńskich lub niski ich poziom uniemożliwia dziewczętom otrzymanie należytego wykształcenia i nabycie praw, z jakich korzystają chłopcy, kończący naukę swoją w liceum.

Trudne położenie rodziców i dziewcząt w przypadkach takich, uznawane nietylko przez nauczycieli, lecz i przedstawicieli Władz Oświatowych, znalazło częściowe rozwiązanie w uchwale Kongresu, aby w miejscowościach, gdzie niema szkół żeńskich, dziewczęta mogły uczęszczać, w celu otrzymania takiegoż wykształcenia i praw, do szkół męskich, przynajmniej do klas wyższych (coinstruction). Dyskusja, która rozwinięła się w sprawie szkolnictwa żeńskiego, wykazała, że, w stosunku do Zachodu, dziewczęta korzystają u nas z daleko większych ułatwień w zdobywaniu wiedzy i uprawnień po skończeniu szkoły średniej.

Gorącą dyskusję wywołało zagadnienie uprawnień, z jakich winni korzystać uczniowie, kończący gimnazjum klasyczne i realne, sprawa, która podnieca od wielu miesięcy opinię ca-

łej Francji, a za nią i Belgji. Referaty, wygłoszone na temat ten za i przeciw równouprawnieniu oraz liczne przemówienia zwolenników i przeciwników gimnazjum realnego z pełnią praw, doprowadziły w wyniku do uchwały, że uczniowie, kończący jeden lub drugi typ gimnazjum, winni korzystać z równych praw przy wstępie do wyższych zakładów naukowych (przedstawiciele wydziałów prawnych we Francji są zwolennikami równouprawnienia). Aby uniknąć ewentualnego sprzeciwu ze strony profesorów szkół wyższych, wyrażono opinię, że w komisjach egzaminów maturalnych powinni zasiadać obok nauczycieli szkół średnich profesorowie wyższych uczelni.

W związku ze sprawą tą postawiony był wniosek, aby metody nauczania języka łacińskiego udoskonalić, a od wykładowców żądać nie tylko wiedzy, ale i umiejętności nauczania. W uzasadnieniu wnioskodawcy wskazali, że w wielu krajach (Francja) wykładowcy język łaciński nie odbywają studiów filologicznych, lecz ogólnofilozoficznych, przeto i wiedza ich oraz sposób nauczania pozostawiają dużo do życzenia. Wniosek ten przeszedł z poprawką delegata Polski, aby od nauczycieli wszystkich przedmiotów żądać nie tylko wiedzy, lecz umiejętności uczenia, sprawę zaś uzupełnienia przepisów egzaminacyjnych dla oddzielnych przedmiotów pozostawiono do uznania rządowi zainteresowanym.

Zrównanie stopni uniwersyteckich i umożliwienie młodzieży akademickiej kontynuowania studiów na wszechnicach zagranicznych, zainicjowane w r. ub. przez Kongres w Paryżu wchodzi w sferę realizacji. Rządy państw zainteresowanych, a przede wszystkim Francja, opracowały projekt automatycznego przyznawania dyplomów i stopni naukowych (z wyjątkiem wydziału medycyny) obywatelom tych krajów, z którymi zawarta jest konwencja. Projekt ten, według referatu p. Petit-Dutaillis, w najbliższym czasie ma być przedmiotem wymiany zdań pomiędzy Ministerstwami krajów zainteresowanych.

Następne punkty obrad—referat o przedstawicielstwie interesów nauczycieli w komisji Ligi Narodów, referaty o stosunku szkoły do rodziny i korespondencji międzyszkolnej uczniów różnych krajów wysłuchano bez dyskusji.

Głównym przedmiotem obrad następnego Kongresu w r. 1923, który ma odbyć się w Pradze lub Warszawie, ma być sprawa kształcenia nauczycieli gimnazjów. W najbliższym czasie będzie zestawiona tablica uposażenia nauczycieli w różnych krajach, stosunek zarobków nauczycieli do zarobków w innych zawodach i dane te, dotyczące różnych krajów, ukażą się niebawem w organie „Bulletin International”.

Stefan Kwiatkowski.

NA MARGINESIE PRELIMINARZA BUDŻETOWEGO

Preliminarz budżetowy Rzeczypospolitej Polskiej na rok 1922, wypracowany z takim mozolem przez ówczesnego ministra skarbu, d-ra J. Michalskiego, jest—jak wiadomo—nieaktualny. Stosunki walutowe w Polsce uległy w ciągu kilku ostatnich miesięcy tak gwałtownej zmianie, że nawet Sejm uważał za zbyt daleko idące przeprowadzenie do końca dyskusji nad przedłożeniem budżetowym rządu i przerwał ją w trakcie rozpraw nad częścią 13-tą preliminarza, t. j. nad budżetem Ministerstwa W. R. i O. P.

Mimo to zasługuje przedłożenie budżetowe na uwagę, a zestawienie go w pewnych pozycjach z preliminarzem na r. 1921 może mieć znaczenie dla autorów przyszłego preliminarza, który — jak wiadomo — jest już w opracowaniu.

W uwagach niniejszych „na marginesie” nie zamierzamy sprawy wyczerpać, chcemy tylko poruszyć kilka szczegółów, zachęcając jednocześnie kolegów do przestudjowania wspomnianych preliminarzy i poczynienia swych spostrzeżeń.

1. W preliminarzu budżetowym na rok 1922 przewiduje się wydatki na szkolnictwo średnie ogólnokształcące w sumie 6.421.642.781 mk., z czego na wydatki zwyczajne przypada 5.845.642.781 mk., na wydatki nadzwyczajne (nowe budowle, remont kapitalny) 576.000.000 mk.

Preliminowane dochody ze szkolnictwa średniego ogólnokształcącego wynoszą zaś 81.181.078, w czym dochody z opłat uczniów 57.179.200 mk.

Jeśli zatem pominiemy wydatki nadzwyczajne, dochody z opłat uczniów mają pokryć 0,9% wydatków na szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Na paragraf „opłaty uczniów” składają się pozycje następujące:

1. Wpisowe	9.560.000
2. Czesne	19.807.200
3. Taksy egzamin.	27.110.000
4. Taksy za duplikaty świadectw	702 000

Razem . . 57.179.200

Zajrzyjmy do „objaśnień” do działu powyższego.

Czytamy tam:

Opłaty powyższe pobierane są w następującej wysokości:

Taksa wstępna 500 mk. (100)¹⁾

¹⁾ Liczby w nawiasach oznaczają opłaty, podane w preliminarzu budżetowym na rok 1921.

Taksa za egzamin wstępny do kl. I. 250 mk (50).

Taksa za egzamin wstępny do klas wyższych 1000 mk (200).

Taksa za egzamin prywatny 1000 mk (200).

Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach państwowych i prywatnych 1000 mk (200).

Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów 3000 mk (600).

Taksa za wydanie duplikatu świadectw półrocznych i rocznych 250 mk (50).

Taksa za wydanie duplikatów świadectw z egzaminów dojrzałości 500 mk (100).

Wysokość czesnego na rok szkolny 1921/22 wynosi:

dla klas niższych 360 mk rocznie

„ „ wyższych 600 „ „ ¹⁾

Dochód z czesnego, wynosi niespełna 20 milionów mk., sumę, która w warunkach dzisiejszych nie opędzi kosztów utrzymania jednej szkoły średniej.

Ponieważ Konstytucja z dnia 17 marca postanawia — nie wchodzimy w to tutaj, słusznie czy niesłusznie — że szkoła średnia państwowa jest bezpłatna, należałoby w przyszłym preliminarzu ze względów praworządnych z dochodu tego zrezygnować. Skarb państwa niewiele na tem ucierpi, a śmieszne to czesne nie będzie nadal obniżać autorytetu szkoły. Zamiast takiego czesnego, lepiej, by szkoła była bezpłatna.

Czy słuszne jest jednak, aby pozostałe opłaty uczniów pokrywały tylko tak drobną część wydatków na szkolnictwo średnie, czy słuszne jest tembardziej, że większość młodzieży ²⁾ musi do szkół prywatnych uczęszczać i opłacać tam stosunkowo bardzo wysokie wpisy.

Gdyby opłaty te na rok szkolny 1922/23 podwyższono, dziesięciokrotnie, nie zaś pięciokrotnie, jak to się stało w r. 1922 w stosunku do r. 1921, skarb państwa zyskałby na tem około 350 milionów, a korzystający ze szkół państwowych, niezawsze niezamożni, nie doznaliby z tego powodu zbyt wielkiego uszczerbku ³⁾.

Żądanie podwyższenia opłat tych jest tem bardziej uzasadnione, że rząd, będąc dobrodziejem jednej części ludności,

¹⁾ Czesne od r. 1921 bez zmiany.

²⁾ W roku 1921/22 uczęszczało do państwowych szkół średnich ogólnokształcących 85.884 młodzieży, do szkół prywatnych zaś 118.920 (por. „Spis szkół średnich ogólnokształcących R. P. według stanu z dnia 1 listopada 1921 r.” — wydawnictwo Min. W. R. i O. P.).

³⁾ Prawdziwie niezamożnych a pilnych i zdolnych uczniów nie dotknęłoby to i tak, gdyż ci są od opłat zwolnieni, co zapewne w preliminarzu budżetowym uwzględniono.

czyni to kosztem innej, również dobrodziejstwa takiego godnej. W naszym przypadku czyni to kosztem niezawsze zamożnej części społeczeństwa, która, w braku szkół państwowych, musi— jak rzekliśmy — opłacać wpisy wysokie w szkołach prywatnych i kosztem nauczycielstwa, którego elementarnych postulatów materialnych nie zaspakaja się z powodu trudnego położenia skarbu państwa.

Nie należy być dobrodziejem z cudzej kieszeni!

Ł.

W SPRAWIE GODZIN NADLICZBOWYCH

Sprawa, krzywdzącego nauczycielstwo wynagrodzenia za godziny nadliczbowe w państwowych szkołach średnich odbiła się głośnie echem na ostatniem Walnem Zgromadzeniu T. N. S. W. w Łodzi, na którem powzięto uchwałę następującą:

„Wzywa się Rząd, by jaknajrychlej załatwił sprawę godzin nadliczbowych; jeśli zaś żądania tego nie uwzględni, należy wstrzymać się od przyjmowania godzin nadliczbowych“.

Treść uchwały powyższej była podstawą narad Wydziału Zarządu Głównego Towarzystwa, który na posiedzeniu dnia 1 lipca postanowił zażądać kategorycznie od Ministerstwa W. R. i O. P. załatwienia sprawy tej w terminie wakacyjnym i złożył Ministerstwu odpowiedni memoriał.

Mimo wakacyj i naturalnego w tym czasie zastoju w rzeczach szkolnych sprawa wynagrodzenia za godziny nadliczbowe nie schodziła z porządku dziennego.

Z zabiegów, mających swe źródło bezpośrednio poza Zarządem Głównym, wymienić należy konferencję posła Stefana Sołtyka z p. Prezydentem ministrów i Ministrem W. R. i O. P. d-rzem J. Nowakiem, odbytą w dniu 4 sierpnia r. b. Na konferencji tej poseł Sołtyk poruszył między innemi sprawę szkolnictwa średniego i w związku z nią sprawę wynagrodzenia za godziny nadliczbowe.

„P. prezydent Nowak—jak donosi „Rzeczpospolita“ z dn. 5 sierpnia 1922 (№ 212)—przychylił się do zdania pos. Sołtyka, iż wynagrodzenie nauczycieli za godziny nadliczbowe winno być takie same jak za godziny etatowe, a celem dokładnego omówienia całości sprawy uposażenia nauczycieli p. Prezydent zgodził się na odbycie wspólnej narady z pos. Sołtykiem i p. Ministrem skarbu“.

Sprawa wynagrodzenia za godziny nadliczbowe była też przedmiotem uwag w prasie stołecznej, która jednomyślnie stała po stronie nauczycielstwa.

Dla przykładu podajemy wyimek z artykułu p. t. „Brak nauczycieli“, zamieszczonego w „Kurjerze Warszawskim“ z dnia 31 lipca 1922 r. (№ 207).

„...Za t. zw. godziny nadliczbowe w państwowych szkołach średnich otrzymuje nauczyciel wbrew wszelkiej logice i powszechnej praktyce wynagrodzenie niższe, niż za godziny etatowe, t. j. obowiązkowe, w dodatku zaś otrzymuje wynagrodzenie to tylko przez 10 miesięcy. Ponieważ w obecnych warunkach wynagrodzenie za godziny „nadliczbowe“ stanowi przeciętnie połowę wynagrodzenia nauczyciela, nauczyciel w czasie wakacyj, a więc „wypoczynku“, skazany jest często na nędzę głodową.

A Ministerjum? Z jego inicjatywy wyszedł taki sposób wynagradzania za te godziny, ono dopiero pod presją nauczycielstwa — i to po długim, bardzo długim namyśle — wystąpiło z propozycją odpowiednich zmian, a kiedy otrzymało od Ministerjum Skarbu krótko i wężłowało odpowiedź odmowną, uważa — jak się zdaje — sprawę za załatwioną, mimo że ma za sobą poparcie komisji oświatowej Sejmu.

I oto jesteśmy świadkami smutnego faktu. Nauczycielstwo szkół średnich, ci najbardziej ofiarni pracownicy państwowi, zdecydowani są w przyszłym roku szkolnym powstrzymać się od przyjmowania tych t. zw. godzin nadliczbowych, ograniczając się jedynie do godzin etatowych“.

Zarząd Główny T. N. S. W. pragnąc usilnie, zapobiec dezorganizacji szkolnictwa państwowego, które groziłoby mu niechybnie w razie opornego stanowiska rządu w sprawie godzin nadliczbowych, postanowił raz jeszcze przedstawić położenie nowemu ministrowi W. R. i O. P., p. d-rowi J. Nowakowi.

Dnia 11 sierpnia r. b. udała się tedy do p. Prezydenta ministrów i Ministra oświecenia publ. delegacja Zarządu Głównego, w osobach kol. Stefana Kwiatkowskiego i Emanuela Łozińskiego.

Delegaci, przedstawwszy p. Prezydentowi trudne położenie materialne nauczycielstwa państwowych szkół średnich, poruszyli przede wszystkim sprawę wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, oświadczając wręcz, że dotychczasowy sposób wynagradzania za nie jest krzywdą dla nauczycielstwa.

W końcu wywodów swoich delegaci T. N. S. W. postavili żądania następujące:

1) Wniesienie na najbliższą sesję sejmową noweli do ustawy o płacach nauczycieli państw. szkół średnich, wprowadzającej zrównanie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe z wynagrodzeniem za godziny etatowe [a) wynagradzanie przez

12 miesięcy; b) zrównanie pod względem wysokości wynagrodzenia];

2) Wyplacenie na podstawie decyzji rządu różnicy, powstałej wskutek niedoliczania dodatków drożyźnianych do należności za godziny nadliczbowe.

Delegacja prosiła wreszcie o załatwienie sprawy w ciągu sierpnia, zaznaczając, że rozgoryczenie nauczycielstwa jest bardzo wielkie, a postanowienia w sprawie nieprzyjmowania godzin nadliczbowych w przyszłym roku szkolnym w razie nieuwzględnienia słuszych jego żądań są bardzo stanowcze.

P. Prezydent ministrów oświadczył, że sprawa jest mu dobrze znana i że się nią żywo zajmuje. W rozmowie z delegatami uznał żądanie nauczycielstwa za słuszne, zaznaczając, że podobne anomalje, które są zresztą pozostałością uprzednich rządów, dzieją się też w szkolnictwie wyższym.

Odnosząc się z całą życzliwością do poruszonych spraw p. Prezydent zapewnił, że w najbliższych dniach rozważy ją wspólnie z p. Ministrem Skarbu. Zaznaczając wkońcu trudne położenie skarbu państwa, p. d-r Nowak dodał, iż jest wprowadzie zwolnieniem oszczędności państwowych, ale nie mechanicznego ich stosowania.

Nie otrzymawszy do dnia 22 sierpnia wiadomości o postępie sprawy, Zarząd Główny T. N. S. W. zwrócił się telefonicznie do prezydium Rady Ministrów z prośbą o informację, podkreślając raz jeszcze groźną dla szkolnictwa sytuację. Z polecenia p. Prezydenta Ministrów uwiadomiono Zarząd Główny, że konferencja z p. Ministrem Skarbu już się odbyła i że sprawa przeszła obecnie do rąk nowomianowanego Ministra W. R. i O. P., prof. d-ra W. K. Kumanieckiego.

Na mocy postanowienia Wydziału Zarządu Głównego, który zwołano specjalnie dla tej sprawy, udali się kol. Stefan Kwiatkowski i Emanuel Łoziński dnia 24 sierpnia r. b. do p. podsekretarza stanu, T. Łopuszańskiego, 25 sierpnia zaś do p. Ministra, d-ra Kumanieckiego.

Delegaci przedstawili raz jeszcze sytuację, wielce dla prawidłowego funkcjonowania szkolnictwa państwowego niebezpieczną, i prosili, wobec zbliżającego się roku szkolnego, o definitywną odpowiedź do dnia 28 sierpnia.

Zarówno p. Minister, jak i p. Wice-minister zapewnili przedstawicieli T. N. S. W. o swej życzliwości dla poruszonej przez nauczycielstwo sprawy, której słuszność uznają. Wskazując nadto trudności skarbowe, związane ze spełnieniem żądań nauczycielstwa, p. Minister przedstawił delegacji poczynione przez siebie starania, których wyniku pomyślnego się spodziewa.

Dnia 26 sierpnia r. b. otrzymał Zarząd Główny telefonicznie od pana Ministra W. R. i O. P. wiadomość o sposobie załatwienia sprawy przez Ministerstwo Skarbu treści następującej:

„W wyniku konferencji odbytej w dniu 25 sierpnia b. r. Ministerstwo Skarbu zgadza się:

a) na uwzględnianie każdorazowych miesięcznych dodatków procentowych, poczynwszy od 1 września b. r. przy obliczeniu wynagrodzenia za t. zw. godziny nadliczbowe w seminarjach i preparandach nauczycielskich oraz w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych;

b) na wypłacenie jednorazowo różnicy w powyższem wynagrodzeniu, powstałej wskutek nieuwzględniania przy obliczaniu tegoż wynagrodzenia dodatków procentowych, przyznanych na zasadzie odnośnych uchwał Rady Ministrów rozporządzeniami Ministerstwa Skarbu:

z dnia 27/I	r. b. L:	221/DB/7	w wysokości	50 ⁰ / ₀
„ „ 7/III	„ „	588/DB/7	„ „	40 ⁰ / ₀
„ „ 31/III	„ „	907/DB/7	„ „	50 ⁰ / ₀
„ „ 27/IV	„ „	1136/DB/7	„ „	60 ⁰ / ₀
„ „ 16/V	„ „	1301/DB/7	„ „	60 ⁰ / ₀
„ „ 6/VI	„ „	1573/DB/7	„ „	20 ⁰ / ₀

Ogółem zatem 280⁰/₀

miesięcznego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe;

c) na wypłacenie jednorazowego zasiłku w wysokości 140⁰/₀ miesięcznego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe według normy pobranej za miesiąc czerwiec b. r., o ile wynagrodzenie to było pobierane przez cały rok szkolny 1921/22.

Celem pokrycia wydatków, spowodowanych powyższemi zarządzeniami Ministerstwo Skarbu wydaje Centralnej Kasie Państwowej oraz wszystkim Kasom Skarbowym zlecenie:

1) zarachowywania odnośnych wydatków na utworzyć się mającą pod tytułem: „zasiłki doraźne“ podpozycję c) w § 2, poz. 5 działu 4, rozdz. 3, 4 i 5, działu 5 i działu 6 preliminarza budżetowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na rok 1922;

2) honorowania odnośnych asygnacji bez względu na otwarcie w powyższej podpozycji odpowiednich kredytów“.

Dn. 31 sierpnia p. Minister W. R. i O. P. podpisał następujące rozporządzenie, przesłane do Kuratorów szkolnych:

„Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje niniejszem do wiadomości Kuratorjum rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 28 sierpnia r. b. L. 2260/DB/5

w sprawie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe w szkołach średnich i zawodowych. *)

Podając powyższe rozporządzenie do wiadomości Kuratorjum polecam bezzwłocznie wydanie szkołom stosownych zarządzeń, tak, aby kwoty należne z tego tytułu nauczycielstwu były wypłacone bezwarunkowo najpóźniej do dnia 7 września r. b.; zaznaczam zarazem, że powyższe rozporządzenie Ministerstwa Skarbu zastosowaniem być winno w równej mierze do dyrektorów seminarjów nauczycielskich, preparand nauczycielskich, szkół średnich ogólno-kształcących i zawodowych, o ile w myśl art. 2 ust. z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 30 poz. 175) oraz § 6 i 7 rozporządzenia z dnia 15 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 52 poz. 324) pobierali lub będą pobierać wynagrodzenie za oddziały równorzędne i godziny nadliczbowe“.

Na podstawie powyższego załatwienia sprawy Wydział Zarządu Głównego wezwał telegraficznie członków T. N. S. W. do przyjmowania godzin nadliczbowych.

Celem wyjaśnienia sytuacji zwołał Wydział jednocześnie, w myśl postanowienia Zarządu Głównego, do Warszawy Zjazd delegatów Kół nauczycieli szkół państwowych. Przedmiotem obrad Zjazdu, który odbędzie się dnia 8 września r. b. o godz. 10 i pół w lokalu T. N. S. W. (ul. Bracka 18), będzie sprawa wynagrodzenia za godziny nadliczbowe.

Zamykając sprawozdanie powyższe z akcji swej w sprawie godzin nadliczbowych, Zarząd Główny poczuwa się do obowiązku zaznaczenia, że starania jego doznały gorącego poparcia ze strony p. Ministra W. R. i O. P., prof. d-ra Kumanieckiego, którego stanowczości zawdzięczać należy takie załatwienie sprawy, mimo trudności ze strony Ministerstwa Skarbu.

POWITANIE KURATORA W BIAŁYMSTOKU

Dn. 14 czerwca r. b. delegacja miejscowego Koła T. N. S. W. w osobach przewodniczącej Koła kol. J. Komornickiej oraz kolegów K. Chmielewskiego i W. Woźnickiego udała się do p. Kuratora Ignacego Pytlakowskiego, w celu powitania go w imieniu nauczycielstwa szkół średnich w Białymstoku. Przemówiła koleżanka J. Komornicka, zaznaczając w kilku słowach, że utworzenie Kuratorjum Białostockiego nauczycielstwo powitało z żywą radością, widząc w tem bowiem znaczne ułatwie-

*) Tekst rozporządzenia tego przytoczyliśmy wyżej, jako wiadomość telefoniczną, otrzymaną dn. 26 sierpnia od p. Ministra W. R. i O. P., opuszczamy więc je tutaj.

nie pracy swej, która szczególnie w części Polski, bardziej zbliżonej ku kresom Rzeczypospolitej, jest wielce odpowiedzialna. Nauczycielstwo, czując życzliwe poparcie władzy swej, tem gorliwiej zabierze się nietylko do należytego spełnienia zawodowych obowiązków swoich, ale i do nie mniej ważnego zadania, jakim jest krzewienie, utrwalanie i budzenie umiłowania kultury polskiej wśród miejscowego społeczeństwa.

P. Kurator odpowiedział w serdecznych słowach, iż tylko przy usilnej współpracy przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. P. i nauczycielstwa będzie można rozwinąć należyte działanie, a choć, oczywiście, Białystok nie należy do „kresów“, jednak Okrąg Szkolny Kuratorjum jest b. duży i praca musi być prowadzona nadzwyczaj intensywnie.

Następnie zawiązała się dłuższa pogawędka, podczas której p. Kurator dopytywał się szczegółowo o warunki szkolnictwa miejscowego. Delegaci wyszli z miłym przeświadczeniem, iż w osobie p. Kuratora Pytlakowskiego nauczycielstwo w Białymstoku zyskuje rzeczywiste poparcie usiłowań swoich.

KRONIKA TOWARZYSTWA

ZARZĄD GŁÓWNY T. N. S. W.

Pragmatyka nauczycielska. Z inicjatywy i na prośbę Zarządu Głównego T. N. S. W. opracowali profesorowie Wszechnicy Jagiellońskiej: dr Kazimierz Władysław Kumaniecki i dr Fryderyk Zoll projekt pragmatyki dla nauczycieli państwowych szkół średnich.

Projekt ten będzie w najbliższym czasie przedmiotem narad specjalnej komisji, do której Zarząd Główny powoła delegatów Okręgów.

Z OKRĘGU WARSZAWSKIEGO

Normy płac. Zarząd Okręgu Warszawskiego podał do prasy stołecznej dn. 23 sierpnia r. b. komunikat treści następującej:

„Zarząd Okręgu Warszawskiego T. N. S. W. podaje do wiadomości, iż komisja powołana przez organizacje nauczycielskie i kierownicze do określenia wysokości płac nauczycieli i wpisów w szkołach prywatnych i społecznych, podejmie prace swe pod koniec sierpnia i że wyników jej należy oczekiwać w pierwszych dniach września r. b.

Wobec tego zwraca się Zarząd Okręgu Warszawskiego do zarządów szkół prywatnych i społecznych, aby nauczycielstwa tych szkół wypłacały tytułem zaliczki, aż do czasu ustalenia norm płacy, wynagrodzenie za pracę według norm w ubiegłym roku szkolnym obowiązujących“.

SKŁAD ZARZĄDU T. N. S. W.

Po dokonaniu wyborów uzupełniających na Walnem Zgromadzeniu w Łodzi dn. 5 czerwca r. b. Zarząd Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych przedstawia się następująco:

A. ZARZĄD GŁÓWNY:

I. Okrąg warszawski:

a) z Warszawy:

1. Sosnowski Paweł, prezes
 2. Bojasiński Józef
 3. D-r Gawecki Bolesław
 4. D-r Gołąbek Józef
 5. Kopczewski Władysław
 6. Kujawski Kazimierz
 7. Kwiatkowski Stefan
 8. D-r Łoziński Emanuel
 9. Pluciński Kazimierz
 10. D-r Przychocki Gustaw
 11. Sierżputowski Tadeusz
 12. Szyszkowski Władysław
- b) z prowincji:
13. Tomaszewski Kazimierz (Łódź)

Nadto w myśl statutu (art. 39 lit. c) należą do Zarządu Głównego:

14. D-r Piątek Jan, dyr. „Książnicy Polskiej“
15. Stankiewicz Zygmunt, redaktor *Przeglądu Pedagogicznego* tygodnika
16. Zarzecki Lucjan, redaktor *Przeglądu Pedagogicznego* kwartalnika

II. Okrąg poznański:

1. Augustyński Jan (Nakło)
2. D-r Malski Adam (Poznań)

III. Okrąg pomorski:

1. Ks. Miszewski Ludwik (Toruń)
2. Riess Stanisław (Toruń)

IV. Okrąg krakowski:

1. D-r Jakóbiec Jan (Kraków)
2. Stach Karol (Kraków)

V. Okrąg lwowski:

1. Oziębły Franciszek (Lwów)
2. Ujejski Alfred (Lwów)

B. GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA:

a) z Warszawy:

1. Moycho Stefan
2. Sopoćko Eugeniusz
3. Szczawiński Zygmunt

b) z prowincji:

4. Ślebodziński Władysław (Poznań)
5. D-r Długopolski Edmund (Kraków)

C. GŁÓWNA KOMISJA ROZJEMCZA:

z Warszawy:

a) członkowie:

1. Denter Zygmunt
2. Heilpern Maksymilian
3. Schupp Bronisław

b) zastępcy członków:

4. Gorjaczkowski Włodzimierz
5. Karczewski Stanisław
6. Radwański Mieczysław.

ZARZĄD GŁÓWNY T. N. S. W.

przypomina Kolegom-skarbnikom Kół, iż w myśl uchwały zgromadzenia walnego w Łodzi składka od dn. 1 września r. b. wynosi 400 mk. miesięcznie. Wpłaty należy uskuteczniać do P. K. O. na r-k czekowy № 1487.

Z T Y G O D N I A

Czy unifikacja szkolnictwa?

W jednym z rozporządzeń Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 lipca 1922 r. (Dziennik Urzędowy Min. W. R. i O. P. № 25 (94) z dnia 29 lipca 1922 r., poz. 279) czytamy:

„Za uznane przez Ministerstwo W. R. i O. P. należy uważać:...

2) z pośród zaś prywatnych szkół średnich te, które:

a) na terenie b. zaboru rosyjskiego uzyskały pełne lub niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w par. 1 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22 kwietnia 1920 r. № 6978/II. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1920 r. № 8 (28), poz. 59),

b) na terenie b. zaboru austriackiego uzyskały prawo publiczności, przewidziane w par. 15 b. austr. ustawy prowizorycznej z dnia 27 czerwca 1850 roku L. 5248. (Dz. Ust. № 309 z 1850 r.),

c) na terenie b. zaboru pruskiego uzyskały pełne lub niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w par. 1 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 3 czerwca 1921 r. № 9309/D. II. (Dzien. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1921 r. Nr. 11 (54), poz. 111)“.

Zapytujemy, dlaczego obowiązuje dotąd w b. zaborze austriackim „prowizoryczne” ustawodawstwo austriackie z r. 1850 (!) i dlaczego nie wydano dotąd polskich rozporządzeń dla średniego szkolnictwa prywatnego w tej części Rzeczypospolitej. Czy przyczyną

tego był tylko brak... czasu, czy też jakieś inne głębszej natury względy, znane tylko małopolskim Kuratorjom i Ministerstwu W. R. i O. P.?

Znamienna ignorancja. Bawarski Związek nauczycieli gimnazjalnych wydaje czasopismo pedagogiczno-naukowe p. t. „Bayerische Blätter für das Gymnasialschulwesen“, którego redaktorem jest d-r Antoni Mayer.

W „systematycznym spisie rzeczy” czasopisma tego za rok 1921 znajdujemy następujący objaw niewiadomo czy ignorancji, czy też złej woli. W rubryce „modne języki obce” mieści się pod b) „Russisch” (język rosyjski): Brückner A., Russische Literaturgeschichte (Sammlung Götschen — Amsdorf); Brückner A., Polnische Literaturgeschichte (Sammlung Götschen — Amsdorf).

Nasi „koledzy” bawarscy widocznie ciągle jeszcze stoją na tem stanowisku, że naród polski jest jakimś rosyjskim szczepem, a język polski jakimś rosyjskiem nareczem.

Dla charakterystyki dodać należy, że czasopismo wspomniane stoi na dość wysokim poziomie naukowym i ma wybitnych bawarskich współpracowników.

Uchwały niemieckich nauczycieli. Na 24-em zgromadzeniu walnem Niemieckiego Związku Gimnazjalnego (Deutscher Gymnasialverein), który się odbył w ubiegłym roku

szkolnym w Jenie, powzięto—między innymi—uchwały następujące:

1), trwać niezłomnie przy dzie-
wiecioletniej nauce w szkole śred-
niej, 2) przeciwstawić się wszel-
kiemu ograniczaniu nauki języków

klasycznych, ponieważ ogranicza-
nie takie musiałoby wpłynąć ujem-
nie na osiągnięcie celów naucza-
nia w gimnazjum.

K O N K U R S

Zarząd Główny T. N. S. W. ogłasza konkurs na stano-
wisko redaktora „*Przeglądu Pedagogicznego — Spraw Towar-
zystwa*“ (tygodnika):

Obowiązki redaktora:

1) zbieranie materiału redakcyjnego, przeglądanie i oce-
nianie go do druku oraz

2) korekta, układanie numeru i rewizja.

Kwalifikacje redaktora:

1) gruntowna znajomość spraw oświatowych, szkolnych
i nauczycielskich oraz strony technicznej redagowania pisma,

2) kilkuletnia przynajmniej praktyka dziennikarska i pu-
blicystyczna.

Wynagrodzenie redaktora:

odpowiadać ono będzie normie płac nauczycieli szkół śred-
nich prywatnych i społecznych, obowiązujących od sierpnia r.
b., liczone co najmniej za 10 godz. lekcji tygodniowych i płat-
ne w ciągu 12 miesięcy („*Przegląd Pedagogiczny — Sprawy
Towarzystwa*“ wychodzą w ciągu 10 miesięcy z wyjątkiem
lipca i sierpnia).

Osoby, gotowe podjąć się obowiązków redaktora „*Prze-
glądu Pedagogicznego — Spraw Towarzystwa*“, proszone są
o przesłanie pod adresem Zarządu Głównego Towarzystwa Nau-
czycieli Szkół Średnich i Wyższych (Warszawa, ul. Bracka 18)
szczegółowych ofert z wymienieniem kwalifikacji i warunków
swoich.

Oferty przysłać należy najpóźniej do dn. 15 października
ka r. b.

Pożądane są zgłoszenia osób, które już pracowały w pis-
mach pedagogicznych na stanowiskach redaktora bądź sekre-
tarza.

Z RUCHU WYDAWNICZEGO

Stanisław Adamczewski. „Zbiór zadań i pytań z literatury polskiej dla uczniów szkoły średniej”. Część I: wieki XVI i XVII. „Książnica Polska” T. N. S. W. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 274.

Czesław Białobrzewski, profesor Uniwersytetu Warszawskiego. „Wykłady popularno-naukowe o teorii względności”. Z 12 rysunkami w tekście. Nakład Trzaski, Everta i Michalskiego. Warszawa, r. 1923. Str. 103.

E. Carrington. „Pomocnicy człowieka”. Książka uchwałą Parlamentu Angielskiego zalecona do czytania w szkołach. Według oryginału angielskiego opracowała M. G. Wydanie III z 60-ciu ryc. Skład główny „Książnica Polska” T. N. S. W. Warszawa, r. 1922. Str. 149.

Prof. Bronisław Duchowicz. „Jakościowa analiza chemiczna pojedyncza i złożona na drodze suchej i mokrej”. Z 5 rycinami w tekście. Wydanie II, znacznie zmienione i rozszerzone. „Książnica Polska”. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 72.

B. Gebert i G. Gebertowa. „Opowiadania z dziejów ojczyźnych”. Dla niższych klas szkół średnich. Wydanie VIII, uzupełnione z 133 rycinami i 2 mapkami. „Książnica Polska” T. N. S. W. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 216.

L. Fablańczyk. „Korespondencja handlowa i prace kantorowe”. Dla szkół i kursów handlowych. Część I. „Książnica Polska” T. N. S. W. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 144.

I. Kenniston. „Opiekun bezbronnych”. Niezwykłe przygody młodego księcia w bardzo dawnych

czasach. Opracowała według oryginału angielskiego M. G. Wyd. II. Skład główny „Książnica Polska” T. N. S. W. Warszawa, r. 1922. Str. 137.

Prof. d-r Roman Longchamps de Berier. „Wstęp do nauki prawa cywilnego”. Ze szczególnem uwzględnieniem kodeksów, obowiązujących w b. Królestwie Kongresowem, w Małopolsce i W. Ks. Poznańskiem. „Biblioteka Uniwersytetu Lubelskiego”. Nakładem Uniwersytetu Lubelskiego. Lublin, 1922. Str. III + 320.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Departament Szkolnictwa Powszechnego. „Regulamin dla kierownika biblioteki”. Wyd. II uzupełnione. „Książnica Polska” T. N. S. W. Warszawa, r. 1922. Str. 12.

Bronisława Ostrowska. „Bohaterski Miś czyli przygody pluszowego niedźwiadka na wojnie”. Dla dzieci od lat 10 do 100 spisana... Zilustrował Kamil Mackiewicz. „Książnica Polska” T. N. S. W. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 156.

Edmund Selous. „Przymierze Tomcia ze zwierzętami”. Według 4-go wydania oryg. angielskiego opracowała M. G. Wydanie 2-gie z 8-iu rysunkami. Skład główny „Książnica Polska” T. N. S. W. Warszawa. Str. 159.

Jan Szczepański. „Wypisy łacińskie”, ułożone na podstawie dzieł Korneliusza Neposa, Juliusza Cezara, Cyserona, Owidjusza i Fedrusa. Do użytku szkół średnich. „Książnica Polska” T. N. S. W. Lwów—Warszawa, r. 1922. Str. 240.

Spis podręczników szkolnych dla szkół średnich

wydanych przez „Książnicę Polską” Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych.

RELIGJA:

- Ks. Gadowski:** Ilustr. mały katechizm elementarny.
Ks. Gadowski: Ilustr. katechizm średni.
Ks. Szydelski: Dzieje bibl. p. Jez.
Ks. Szydelski: Dzieje biblijne Nowego Przym.
Ks. Archutowski: Historia kościoła katolickiego w zarysie.

JĘZYK POLSKI:

- Wojciechowski:** Wypisy polskie dla kl. IV.
Łoś: Zasady ortografii polskiej i słownik ortogr.
Chrzanowski—Wojciechowski: Wypisy polskie dla klas wyższych Cz. I.
Adamczewski: Zbiór zadań i pytań z liter. polsk.

JĘZYK ANGIELSKI:

- Knapczyk:** Początki jęz. angielsk.
Benni: Podręcznik jęz. angielsk.
Benni: Gramatyka angielska.

JĘZYK FRANCUSKI:

- Szarota:** Cours de français.
Węckowski: Książka francuska: I, II, III i IV.
Szarota: Deuxième livre de français.
Kwiatkowski: Livre de grammaire: I i II.
Węckowski i Szarota: La France I i II.
Kwiatkowski: La France et les Français.

JĘZYK NIEMIECKI:

- Jakóbiec i Leonhard:** Książka niemiecka: I, II, III i IV.

JĘZYK ŁACIŃSKI:

- Samolewicz:** Zwięzła gramatyka łacińska.

- Samolewicz i Sołtysik:** Gramatyka łac. Cz. II. Składnia.
Szczepański: Wypisy łacińskie.
Sinko: Wiazanka wierszy Owidjusza.
Sinko: Wybór z dzieł Wirgiljusza.
Sinko: Poezje Horacjusza.
Terlikowski: Cezar.
Jędrzejowski: Liwjuż.
Szczepański: Cyzero. Wybór mów I, II, III.

JĘZYK GRECKI:

- Fiderer:** Gramatyka grecka.
Fiderer: Wybór z pism Ksenofonta.
Jędrzejowski: Wybór z pism Platona.
Nagórzański: Plutarch.

HISTORIA:

- Gebert i Gebertowa:** Opowiadania z dziejów ojczystych.
Janelli-Kisiełowska: Z dziejów ojczystych.

GEOGRAFJA:

- Romer - Polaczkówna:** Pogadanki krajoznawcze.
Romer: Geografia z atlasem.
Pawłowski: Geografia dla klas wyższych Cz. I, II i III.

MATEMATYKA:

- Sierzputowski:** Arytmetyka Cz. I, II, III i IV.
Łomnicki: Geometria.

PRZYRODA:

- Domanlewski:** Pogadanki przyrodnicze Cz. II.
Domanlewski: Pogadanki przyrodnicze dla kl. III.
Wychowski: Człowiek.

Książki powyższe pomieszczone są w „Spisie książek szkolnych” dla gimn. państw. na r. szk. 1922/23 wydanym przez Min. W. R. i O. P.

Red. **KAZ. PLUCIŃSKI**, zast. dyr. biura Zarządu Gł. T. N. S. W.

Wydawca: **Zarząd Główny T. N. S. W.**

Drukiem R. Kanlewskiego, w Warszawie, ul. Nowy-Swiat 54.